

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2¹/₂ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ИЗ ДАЉИНЕ.

унашце се у ноћиште скриво,
Вече наста, — свет у велу мрака...
Са свих страна облаци се купе, —
Ни месеца, ни звезданог зрака!

Маглуштина, — улице су пусте...
У стану ми међ четири зида,
Што су хладна као и туђина,
Тек часовник мртвило прекида.

Тужне мисли роје ми се, врзу...
Свећа гори, но слабачким пламом,
Око стола тек светлости даје,
Свуд на даље свладана је тамом.

Тако празно, куд год се окренем!...
По дувару аветасте сени, —
Страшније су у овој самоћи...
Тиха туга буди се у мени.

Ипак осмех на усне ми слеће, —
Шта ли моји сад код куће раде?
Да ли мисле, када ћу им доћи?
Да ли скоро, имају ли наде?

Давно смо се растали, — јесенас...
Волели би, да ме чују, виде?
Питају се: како му је онде?
Хвала Богу, на добро ми иде!

Господ нек вам да челичног здравља,
Нек вас грли непролазна срећа!
То вам желим из свег срца, — све ме
На вас овде непрестано сећа!

Иде Божић!... кад злаћана буде
На дому вам унесена слама,
Па се дивно „Рождество“ захори,
Ево мене, долетећу к вама!

Ив. М. Поповић.

НАРОДНОСТ.

а први поглед мислиће свако, да ћемо се ми овде бавити са народносним питањем, у оном облику, како га наши јавни листови претресају већ толико година; за ту врсту рада нисмо ми позвани, нити је то наш задатак. Ми смо у своме програму истакли културну мисију, па ћемо и ово питање да претресамо с тог гледишта, пошто оно поред свог

политичног значаја дубоко засепа и у културни живот сваког народа, па и нашег. Наша је намера дакле, да прегледамо овде, у колико је оправдана она зебња, која нас спопада, кад чујемо, да нам се та светиња дира и да видимо, шта би нам ваљало чинити, да се жар народне свести не угаси у нама и у подмлатку нашем.

Пре но што би прешли на сам пред-

мет, нужно је да видимо, шта обележава то име „народност“.

Наш учени и врло поштовани професор велике школе београдске г. Јован Бошковић описује народност у својим списима, II. део, овако :

„Народност је скуп свију телесних и душевних својстава, који дају народу одређени тип и разликују га од других. По томе чине народност: језик, вера, начин живљења, његови обичаји, црте лица, стас, одело и т. д. и свест.“

Из овога се види, да је народност она црта, која људе, покрај све једноликости њихове, одваја у засебна кола и врсте као што се и животиње и биље и сви други природни производи по неким особеним знацима од стручњака разређују у кола, врсте и редове.

На народности дакле почива карактер и вредност духовних и природних, урођених и стечених својстава појединог народа. Она је круна и понос сваког свесног човека, она је од Бога дата, Богом освештана имаовина сваког племена и народа, која је промислом божјим подељена људма још при стварању света, да, нама неиспитаним путем и начином, врши сваки оно, што му је Богом опредељено и да тако припомаже дизати културни развој човечанства.

По томе народност је божији дар, који смо дужни ценити као и живот и којег је дужан поштовати сваки разуман човек.

Историја света износи нам многе податке, који нам сведоче, како су вршили поједини народи своју културну мисију, па и ми Срби имали смо да прикажемо свету у старије доба чињенице, које су нам Богом додељене биле.

Душанов законик испредњачио је својим врлинама у оно време свима сличним појавима других народа. Наше народне песме, наша домаћа женска рукотворина стоје и данас на најугледнијим местима умне и привредне снаге народне. Ко зна, какав нам је позив наменула промисао божија у будућности?

Не може дакле нико ни за један културни народ казати, да је излишан за друштво и човечанство и да нема особина,

које носе у себи клицу каквог вишег културног позива.

Руски се народ на западу дуго времена сматрао за полудивљу расу, за народ, који стоји на пут културном развоју; а данас видимо, да је достигао највиши степен приповедачке лепоте и хармоничне песме.

Тако дакле видимо, да је за свој сопствени напредак упућен један народ на други, јер један има оно, што други нема, те по томе треба један другог да потпомажемо, да се у духу, љубави и братству међу собом слажемо, допуњујемо и напредак човечанства остварујемо, сваки на свој начин, те да Богом засновани план светског напретка и усавршавања изводимо. Грешни дакле сваки појединац и народ, који иде за тим, да угушује народну свест код других и у себи; грешни против Бога и против природе.

Ми Срби још смо и данас у опасности, да изгубимо свој народности тип. Нас подгриза верска разлика, нас тлачи политична раскомаданост, нас кужи страначка разузданост, нас разбраћа чак и обласна себичност.

Ни један народ европски није у тој мери искомадан као што је наш. Нас има који се зовемо: Срби, Шокци, Буњевци, Мухамедовци, Бошњаци, Далматинци, Македонци, Бугари и т. д. па сваки за себе хоће да је народ. Код нас још није могла ни историја, ни језик, ни обичаји, ни приповетка, ни песма да изглади противности верске и обласне и да нас зближи да се осећамо као браћа. Код других народа култура је све то већ изгладила и приљубила, само смо још једино ми остали у Европи међу културним народима, који нисмо прегазили тај степен културне зрелости, да се осећамо своји и да смо крвна браћа сви, који говоримо једним језиком и који опевамо једнаку прошлост.

Образованији народи, ма да не живе у заједници под једном државном заштитом, ма да не исповедају једну веру, створили су ипак духовну заједницу, те се у тој потпомажу и крепе духовно и материјално; а код нас је то још у такој даљини, да се не може ни приближно да одмери доба, кад ћемо се и ми у духу збратимити, да

свој културни задатак поведемо ближе циљу, јер код нас се данас и у највишим друштвеним слојевима делом, речју и књигом ружи, потискује и гони брат; место да се грле и помажу, они се пљују и сатиру. Погледајте на наше страначке прилике, па да се пренеразите од чуда и покора; баците поглед на одношај наш с једнокрвном браћом Хрватима, па да очајавате; окрените се после на прилике између нас и Бугара, па нигде утехе ни наде за боље дане наше и њихове. Колико ту треба муке, колико културног напрезања, док се све данашње несугласице изгледе између нас Срба, па тек онда између нас и Хрвата и даље Бугара, као најближих сродника.

Ову дужност ваља да врши у првој линији школа и штампа; ал она је канда то и разорила и начинила већи јаз у телу народном, него што је игда пре био.

На женама је дакле да то све на боље окрену. У данашњем покољењу тешко ће се то исправити; али за то треба радити, да се бар доцнији нараштаји више љубе и присвајају. На тој цели мора се одпочети делати, ако желимо спаса и будућности; а за тај позив подарила је природа највише уплива женској страни јер је у њиховим рукама кључ срца и душе детиње; оне својом успављајућом песмом, својим слатким тепањем дреше језик човеку и уведе га у друштво својих најближњих; оне својом молитвом, својим побожним примером отварају срце и душу детињу и приводе га ближе к Богу те потискују тако душу човекову у вис виших идејала; оне својом приповетком, својим наслађеним обичајима, које пекују у кругу породичном, толико раде за свест народносноу, да после не може ни друштво, ни књига ни време сасвим да збришу оне утиске, који су материнском љубављу урезани у срце и душу

детињу. За то се и вели данас: дајте нам добрих матера, па ћемо имати и добар нараштај, а дајте нам родољубиве матере, па ћемо имати и родољубив нараштај. А родољубље се не огледа у лепим речма и китњастим фразама о српству, или у спољним накитима народносног обележја, него у делу, а код матера поглавито на добро васпитаној деци и деци, која се уму одушевита, поносити и дичити оним што је својствено нашем народу, која се уздижу оним што уздиже цео народ и која умеју љубити брата искрено, ценити и поштовати ближњег и онда ако се не служи нашим језиком и ако исповеда другу веру.

Матере имају леп и свети задатак, узвишен позив; ако га врше по божијем наређењу и народној потреби, биће од Бога благословене, од народа благосиљане, од историје слављене.

Наше матере из старијих векова, као што нам историја и песма народна казује, вршиле су свој свети позив у овом духу, па нам је и народ био срећнији и вићенији, а тим путем ваља да пођу и данашње наше матере, ако желе среће и напретка нашем напаћеном и измученом народу. Данашње прилике су теже и мучније него што су игда биле за нас и наш народ, па за то народ данас и ушпире очи на своје матере више него игда до сад, за то се подижу данас и за њих виши просветни заводи и брине се народ за њихову бољу спрему у овом светом позиву; а отуда се ми и надамо, да ће наши нараштаји из руку данашњих и потоњим матера бољи и напреднији бити. Што је данас међу нама овладала тако страначка страст и толика поцепаност, узрок је с једне стране и та околност, што је данашње време затекло наше матере и наше сестре несипремне за те друштвене и народносне борбе.

ПЕСМА О БОЉЕМ СВЕТУ.

М заносу, у свемиљу
Песнику се крила дала
Па је пев'о песму милу
Пун лепога идеала:
Певао је свету неком

Код ког љубав само влада;
Који незна, шта је мржња
Шта су муке, бола, јада;
Певао је општој срећи;
О добру је само пев'о;

М Певао је о слободи . . .
 В — Песмом своје срце згрев'о —
 Д Па он песму у свет пушта
 А Да би многи исто снев'о.
 Н
 Д Као на лахки крили да је
 О Лету песма по том свету ;
 О Па се махом код силника
 У Задржала у свом лету.
 У Саслуш'о је силник гласе
 У — А на лицу свак' му чита
 У Шта му душа гнусна смера —
 П Па с' осмехом муклим пита :
 М „Шта ће рећи ова песма ?
 М Куда тајни смер јој води ? —
 В Тешко оном, који пева
 В Општој срећи и слободи !“ —
 В Тако силник бесно збори —
 Д И смер песма не погоди.

Лети песма даље, даље
 У богате дворе дође
 Богаштина у свом сјају
 О тој песми зборит' пође :
 Једни веле : „лених фраза !“

Грац.

Други зборе : „лудих речи !“
 Ал' ни једни не хтедоше
 Бар у своме блеску рећи :
 Да би било више среће ;
 Љубави би било више,
 Ал' — да може богаштнна
 Сиротињи доћи ближе ! —
 И ту песма лепа мила
 Своју мету не достиже !

Забрин'о се песник среће ;
 Изумрла сва му вера,
 Да ће ико на том свету
 Разумет' му лепа смера.
 Још у избу песму шаље
 Где се јад са тугом грли ;
 Где су срећа радост свака
 Од вајкада изумрли.
 Ал' где чуда, где су јади
 Разапели мрежу клету
 Ту су канда разумели
 Песму милу, песму свету,
 Јер с песником јад је снево :
 — Ал' о бољем другом свету.

Лазар Николић.

ОБРАЗОВАЊЕ КАРАКТЕРА.

(Свршетак).

Што се тиче поуке и примера, као средства за образовање карактера, практично се доказало у животу, да је од веће важности и утицаја пример. Примери су ти живи и изнесени. Живи примери ваљаних карактера су још и снажнији, јер утичу стално на душу млађаног човека. На пр. кад деца имају пред собом примере ваљаних карактера : родитеља, учитеља, свештеника и других људи, то ће куд и камо од веће важности бити, но да се износе ти примери. И сама пракса у животу нас уверава, да је јачи утисак оног, што видимо, но што чујемо. Међу тим изнесени примери на пр. историје опште, или своје народне такођер су важни, али ако је изнашање вешто ; јер се таким примерима буди одушевљење (ентузијазам) за тим узвишеним, што се у примерима да изнесе. За то одушевљење вели Гете : „То је нешто најбоље, што имамо од

историје“. Примера ради, да напоменемо ово : Вешт приказивач карактера из историје увек ће имати духовитији, одушевљенији ученика, нето невешт. Вешт приказивач драмских и оперских карактера тако утиче, да чисто уживи дотични карактер у дужу гледаоца.

Поука такођер много доприноси образовању карактера, а кад је поучавање одушевљено и пријемљиво. Ко је имао прилике, да види и искуси како по неки поучавају на пр. веронауком и другим моралним причама, тај ће признати не малу важност поуке као средства за образовање карактера.

Као друго средство за образовање карактера су : вежбање и навика. Заиста се сретним може сматрати сваки, ко је имао карактерне родитеље (учитеље и друге особе), те се, хтео не хтео, морао по њима да влада, па је вежбањем и навиком

многе особине и врлине, које су моћне потпомагачице карактеру, присвојио.

Док, као што смо рекли, поука и пример уливају добар основ вољи т. ј. док пробуђују принципе вољи; док навика и вежбање уливају чврстину вољи т. ј. пробуђују практичну силу воље — то искуство животно изазива еластичитет воље, те и уверење: да се ништа не може постићи на једанпут, но по оној Гетеовој: „Es bildet ein Talent sich in der Stille, sich ein Character in dem Strom der Welt.“

Рекли смо, шта је карактер и како се образује. А сада, да видимо: зашто је нужно образовање карактера, нарочито код нас, а и ко је у првом реду позван да га образује?

Стара и засведочена истина „живот је борба“ из искуства је позната сваком, ко је иоле радио, ко иоле може и хоће да ради. Кругови, у које човек за живота свога допире врло су различити, а у свима човек мора да буде прави човек. Буре животне су врло различите, те човек мора да буде увек спреман, не само да им одолети може, но да као победник изађе из њих, и као очеличен том борбом да је спреман и за друге, јаче борбе.

Што важи за појединог, то често важи и за друштва, за народе. Наш српски народ, чија је заједничка нам прошлост тако славна, ево га данас раштрканог и већим делом ослабљеног. Буре у животу тог већег дела српског народа, а раштрканог, врло су опасне за опстанак му. Он мора, да је спреман да се бори не само за опстанак, него и за нешто више; јер није довољно, да неко само постоји, но је дужност његова да се што више усавршава, да се може уздићи над својим непријатељима. Како нам је данас остављен само пут умно морални, треба да нам је народ умно-морално и узвишен. А то ће бити, ако му поуздани чланови буду такит. ј. умно-морални карактери, те као такови у борби не клонули, па тим да извојујемо барем признање данашњег „цивилизованог света!“ „е још Србу умријети није!“

Ако тако будемо радили, ако будемо образовањем карактере образовали, онда

ће нам све ближе стизати мета општег нам рада: да нам народ буде снажан и достојанствен; јер је

„Народна снага — наша моћ,
Народно достојанство — наша част!“

Сваки Србин и Српкиња, разуме се способни, позвани су, да опште образовање нам потпомажу. Али најмоћнији чинилац (фактор) при образовању јесте мати; јер је тој то од природе одређено, да је она прва учитељица своме чеду, своме Српчету. Она т. ј. мати ваљаном својом негом, опхођењем, да јој дете буде здраво телесно, да му кретање буде што слободније и вештије, убрзава развитак душевног живота т. ј. кад му се почну чула развијати; она га прва забавља, прва га разговара и тако пропраћа све, што дете чулима приметити може. „Показивањем ствари и предмета и вештим разговором о свему том мати учи дете своје оном, што ће да ради кад одрасте.“ (Кленке.)

Мати учи дете, шта је љубав, шта је правда, шта је истина; а природа показује детету шта је вештина, јер га њом мами... „А љубав, истина, правда и вештина су чињенице, којима се Богу приближити можемо.“ (Divinität. Graser.)

Једном речи, мати је прва позвана да образује своје чедо, да му даде самостално разматрање на живот и свет. Зато матере, ликујте, па вршите тачно светињу свог позива!

Српска мати поред овог у кратко изнесеног светог позива свог као матере не треба да заборави и на то: да јој је дужност, да своје чедо негује и у свом српском духу. Као мати и у том је позвана, да она прва усађује у душу Српчета прави народни наш дух. А средства ће наћи врло много. Наша српска повесница је пуна безброј лепих примера, којима се челичи дух србински, челичи карактер српски. Народне песме, приче и пословице су такођер неочењено нам умно благо и вечита дика народа нам славног; а по том су врло zgodне за образовање, јер у њима имаде и општег човечанског, а и посебног народног. Овим треба свака српска мати, да пита душу свога Српчета:

на ће онда бити карактерни људи, карактерни Срба!

Јест, али ту треба, да га је мати прва наплатала том раном. Зато, српске матере, питајте се умним благом народним, те ћете онда и своја чеда моћи том питати. Ако

Прерадио:

вас на то још није уверење довело, то нека вас упути јавно признање: *да сте ви прве позване у образовању*, као што нам вели педагог Deinhardt:

Матере, ви сте прве позване у образовању карактера!

J. J. K.

ДОПИС

Вуковар, 7. новембра 1891.

Мислите ли зар, да је Вуковарска жен. доброт. задруга заспала, да је заборавила на своју задаћу, да потпомаже болне и невољне, да одева и обучава потребите? О, не, ова вредна задруга и вредне и ревне чланице никад не смећу с ума цељ, коју си ставише, увек имају пред очима задаћу, која је тако узвишена и племенита! Редовно сваког месеца потпомаже задр. своје сиромаше, којих се број од лане са 3 сироте умножио; осим тога је неким и повишена потпора, само да се невољи тих јадника на пут станe. Даље у октобарској својој одборској седници закључи задруга, да се за одело сироте школске деце дозначити има 100 ф. из благајне задружне, а сиремање и зготовљење пак одеће примише и ове године вредне одборнице на себе, те већ 3. новембра почеше неуморно шити и радити, да се на тај начин уштеди новац за шав, па да се тако већи број деце заоденути узможе. Г. рав. учит. Гига Војновић препоручио је за потпору 35 дечице за одећу и обућу и то: 13 женске и 22 мушке. Сад се тај број још једаред на решето милосрђа баци, да би се на тај начин број смањио; но слава и хвала Богу на небесима, код нас је решето милосрђа одвећ густо те на тај на-

чин се не умањи број потребитих, а налазим, да је свота новца према броју деце премалена. Истина, дозвољено је задр. благајници своту по потреби (?) и повисити, а и вредне одборнице обећаше осим труда, којег око шва одеће полажу, још да ће свака из свог џепа по неке ствари као махраме, чарапе и т. д. купити, ипак мислим, да се свота одма, повисити могла, јер је број сироте дечице велик, а задруга се заузела, да бди над нашим подмлатком, над том нашом надом, која нам обриче бољу и лепшу срећу и будућност.

Вредно је видети наше вредне одборнице с каквом вољом и каквом ревношћу раде на одећи тих наших малиша има међ њима и многа мајка, која зна; с каквом радношћу своје одева, па помишља, да више од половине дечице немају мајке, која би им сашити могла, или мајке, ил' немају бабајка, који би се збринуо за њу — те помишља, да сирочету бар овај пут мајку замени, — а довољно се награђена осећа за сав труд, кад ти мали сиротани са дркћућим усницама и сузним очима рећу: „фала ти!“

На дан исповедања делиће се на свечан начин топле хаљинице међу сиротани овд, о чему ћемо вас у своје време ил' ми, ил' које вештије перо известити.

Нада.

БЕЛЕШКЕ

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Ткачку једну школу намера српски министар привреде да подигне у Лесковцу и изаслао је једног професора у Будимпешту и Сегедин

да проучи тамо устројство оваке школе, па ако узможе, да нађе тамо и једног вештог учитеља за оваку школу.

Виноделску-воћарску школу отворила је

октобра месеца о. год. у Букову код Неготина србијанска влада. Овде се примају ученици од 14—18. године, који су земљораднички синови и који су добрим успехом свршили четири разреда основне народне школе. Ученици се издржавају ту о државном трошку.

Нова забавишта. Читамо у нашим листовима, да су и вршачка и перлеска цркв. општине закључиле, да у својим срединама подигну ове године срп. православна дечија забавишта. Слава им!

У панчевачко забавиште има до сад уписано 46. деце.

У вел.-бечкеречком забавишту има 16 деце уписано. Ово је за В. Бечкерек одвећ мало.

Завод за глухо-нему децу у Загребу отворен је ове јесени с I. разредом. Завод ће имати пет разреда а подизаће се сваке године по јадан разред. У заводу ће бити интернат и плаћа ће се од детета годишње 250 фор. за издржавање.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Да се не баце покварени ораси. Почетком зиме добију обично ораси неки љут и непријатан укус; са тога се уштете многи. Неке домаћице покушале су да такви орасима поврате добар укус, па веле да су успеле овим средствима: Оставе орасе два дана да стоје у млаком млеку и онда се изваде и на ваздуху осуше. Место млека може се узети и млака слана вода; ал у том случају ваља оставити орасе да стоје 5—6 дана. Тако, веле, изгубе ораси ону љутину и уз то се лако љуште језгре од оне танке кожице.

Р А З Н О.

Девојачком друштву Српкиња Новосаткиња држали су предавања прошлог месеца: г. Јован Грчић о васпитању у старих Римљана; г. Благоје Бранчић о појезији; пречасни г. Ј. Храниловић, прота унијатски, о хрватској литератури, и изнео је живот и дела два најславнија хрватска песника Аугуста Шеноа и Фрање Марковића. А пријавили се, да ће предавати још г. Стеван Милованов професор и г. Сергије Шакрак Нинић, конзисторијални бележник бачке дијецезе.

За српско народно позориште приложио је велепоседник новосадски г. *Лаза Дуићерски* 1000 фор Нек му је слава!

Мита Петровић, врени професор српске учитељске школе у Сомбору, вредан књижевник српски, чији су стручни радови стекли признања и код Немаца и Мађара, познат и нашим читаоцима од ово последње три године дана са својих лепих и богатих умних радова, што је пружио народу у овом листу, оболео је умно на нашу велику жалост, те су га однели прошлог месеца о. г. у Будимпешту у умоболни државни завод. По стручном прегледу тврди се, да је Петровић оболео од запаљења срчи у ртењачи, од куда је и мозак дирнут. Ово је тешка болест, али ми се уздамо у милост Божију, да ће нам скорим вратити Петровића здрава, јер његове помоћи и савета треба још незбринута породица, њега треба школа, књига и народ.

Прилоге на сироту децу новосадску, која су прошлог месеца лежала од дифтеритичне вратобоље, дали су, поводом позива ереског новосадског лекара г. др. Илије Огњановића, који је у прошлом броју нашега листа изнесен, ови родољуби:

а) у новцу: Добротворна задруга Српкиња Новосадкиња: 10 ф., гђа Олга Турчићка: 10 ф., гђа Мара др. Полита 5 ф.; гђа Антонија Јовићка 5 ф., гђа А. П. из Шида 3 фор.; гђа Јулка Радовановићка 3 ф.; Катица Ђ. Поповића ученица више девој. школе из своје штедионице 2 ф., гђа Љубица Велимировићка 1 фор.; г. Ђорђе Оберкнежевић 1 ф.; гђа Ана Камбер 3 ф. Свега 43 фор.

б) А у стварима: гђа Марија Гавриловићка 1 пар ципела, 1 боцу вина, 1 стакло укухана воћа; г. Мита Савић („Бела Лађа“) 6 дечијих капута, 6 пари ципела; гђа Ана Павловић: 1 чакпире, 1 пар чизама; гђа Евица Радуловић: 6 стакала укуваног воћа; г. Данило Слеччевић: 5 женс. хаљиница, 4 стаклета укуваног воћа; гђа Амалија Стратимировићка 3 стаклета укуваног воћа.

То је све подељено на 20-ро сироте деце **Српски учитељски конвикт у Нов. Саду** примио је легат покојног Николе Кнежевића, учитеља шурјанског, од његове удовице гђе Рахиле Кнежевић од 6000 фор., које је покојник овом друштву завештао и тако је сад достигао фонд овог друштва до 14.000 ф., а овим је нада утврђена, да ће овај завод кроз три године моћи ступити у живот; особито, кад се узме у обзир, да је ова свота прикупљена за годину и по дана, онда можемо рачунати, да ће се бар

удвостручити још за идуће три године а онда је завод осигуран.

Ђорђе Николајевић, митрополит сарајевски, учинио је по ново једно племенито дело. Даровао је српској правосл. школи у Варцар Вакуфу 10.000 ф. Слава му!

Добротворна задруга **Српкиња Дубровкиња** приређује 6. (18.) децембра 1891. „Бесједу“ у корист своје благајне.

Никола Ђлица, негдашњи послужитељ чаквачке штедионице, предао је г. Паји Шандоровићу, председнику чаквачке срп. цркв. општине, 600 ф. као фонд, да се тим откупи кућа у којој се родио наш мудри Доситије, да се тако очува света успомена на тог личног нам сина, јер је кућа у туђим рукама. Похвале достојно дело.

Г. Љубомир Ника Илијевић, трговац из Црепаје дао је из свог дућана на поклон за 30 сироте школске деце материје за чакшире, халџине, сукње, рекле, махраме, повезаче, шалове, да се та деца заодену. Хвала му!

Исо Вујиновић, који је преминуо у Госпићу 17 октобра о. г., оставио је своју кућу у вредности од 12.000 ф. као фонд за издржавање српске правосл. школе у Госпићу и 2000 фор. на стипендије. Слава му!

Јован Русић, Србин, родом из Баје, а умрло у Њу Јорку јануара месеца о. год. у својој 75. години, изучио је у Баји ђурчијски занат у детињству, па као калфа у Будимпешти скупи мало новаца и отиде у Америку. Тамо је радио,

чувао и подигао се до фабриканта ђурчијског, те као такав стекао огромно имање од 7 милијуна форината. Пред своју смрт расположи са својим имањем и кад је већи део тога оставио тамо стеченим сродницима, добротворним и просветним заводима, сетио се и своје коловке и оставио је своме братићу Лази Русићу 24.000 форината, другом једном рођаку 12.000 ф. књижном друштву у Пешти, по свој прилици „Матици Српској“, 12.000 форинти бајској црквеној општини као фонд школе 12.000 ф. и варошкој болници 12.000 ф. Слава му!

Аустројско женско друштво за мир основало се у Бечу од скора, а председништво води бароница Берта од Сутнер, која је написала онај знаменити роман: „Оружје доле!“, што је скоро на свим културним језицима преведен.

Госпођица **Ана Бајер** Чешкиња из Прага, свршена докторка медицине, добила је право за лекарску праксу у Аустро-Угарској. Ово је прва женскиња у нашој држави, која је постигла ово право. Изабрана је као лекар у Дол. Тузли у Босни.

Господско венчање. Лабуд, син црногорског војводе Маше Врбице, венчао се на Цетињу са госпођицом Даницом, ћерком заступника аустројског: ђенерала Милиновића. Кумовао је Њ. В. књаз Мирко.

На дом за глухонему и слепоу децу у Србији оставио је београдски гостионичар покој. *Тодор Херман* 10.000 динара. Слава му!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Записник седнице добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, држане 24. августа (5. септембра) 1891. год.

Председава: Јулка Радовановићка, начеонница.

Бележи: Арк. Варађанин, перовођа.

Присутни су: Христина пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка, благајкиња, и одборнице: Милица Аничкићка, Зорка Грчићка, Марија Плавшићка, Марија Ђ. Поповића, Јелисавета Трифковићка, Ана Павловићка и Катица Манојловићка.

бр. 36. Чита се записник одборске седнице од 21. јуна (3. јула) о. г.

Одоставерава се.

бр. 37. Председница извештава, да ја накнадно дала удовој Бабићки још 5 ф. изнад он

На одобрење.

бр. 38. Председница извештава, да је представка за српске нар. цркв. Сабор о подизању учитељичке школе за забавиље српске разаслала на потпис овострачим добротворним задругама Српкиња, али није до данас још враћена.

На знање,

бр. 39. Председница извешћује, да је приликом погребачке начеонице оvd. прве женске задруге гђице Фани Филешеве био заступљен корпоративно цео одбор ове задруге.

На знање.

бр. 40. Председница јавља, да је био одбор корпоративно заступљен и приликом 20-годишње прославе Задруге Срба занатлија Новосаткиња на свечаној седници, гђица **Коцићка** и **Коцићка** Н. ф. ф. 0001

На знање.

бр. 41. Чита се допис овдашње срп. православној цркв. општини, којим извештава ову за другу, да је епархијски администр. одбор бачки од 10. (22.) јула о. г. бр. 150/166. дозволио, да општина може поклонити потребна земљишта у св. николајевској порти за подизање срп. православног забавишта и још по 300 ф. прилога из цркв. благајне за прве три године.

Узима се на знање. Уједно се има умолити цркв. одбор, да изашље један пододбор, који ће са оностраним пододбором (начелницом, благајкињом, прегледачицом Кат. пл. Новићком и перовођом А. Варађанином) споразумно одредити место и простор за забавиште и по том да се даде сачинити план и прорачун за зидање. Здање да има 2 собе за наставу, 2 собе за учитељицу и помоћницу с кујном и шпајзом и мало подрума.

бр. 42. Читају се молбе питомица: Зорке Ђурчићеве, Катарине Ракићеве, Марије Павловићеве, Милосаве Радићеве и Јованке Летићеве, приправница, којима моле, да им се досадања припомоћ од 5 фор. месечно, односно 4 ф. и за ову идућу школ. 1891—2 г. додели.

Уважавају се молбе тим, да се Зорци Ђурчићеве, која је до сад уживала 4 фор. месечно потпоре, даде за идућу шк. 1891—2. год. по 5 фор. месечно, јер је свршила II. р. с врло добрим успехом; Кат. Ракићеве и Марији Павловићеве оставља се и за ову шк. годину досадања потпора од 5 фор. месечно, а Јованци Летићеве и Милосави Радићеве, које су довршиле I. приправнички разред тек с довољним успехом, одређује се потпора, у место досадањих 5 ф. месечно, у будуће само по 4 фор. месечно и то само за прву полу школ. године, па ако не покажу бољи успех на крају I. школ. течаја, имаће им се обуставити и ова припомоћ.

бр. 43. Чита се молба Вере Бугарске, I. годишње приправнице сомборске, родом из Каменице, за припомоћ.

Не уважава се.

бр. 44. Чита се молба Султане Цијукве из Вршца за припомоћ, да може изучити вештину певања на бечком конзерваторијуму.

Уважава се молба и одређује се молитељки 20 фор. у помоћ за ову шк. 1891—2. год., које јој се има послати све на један пут.

бр. 45. Чита се молба Ане Стојковићеве ученице IV. р. овдашње срп. више дев. школе,

за припомоћ, да може продужити науку у срп. учитељској школи у Сомбору.

Не уважава се молба

бр. 46. Чита се молба Ангелине Новаковићеве, свршене ученице овдашње српске више девојачке школе за потпору, да може довршити отпочету школу кроја женског одела, код оvd. испитане учитељице за то гђице Марије Сар.

Уважава се молба и одређује јој се припомоћ зв 6 месеци по 2 ф. месечно.

Записник одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, држане 12. (24.) октобра 1891. г.

Председава: Јулка Радовановићка, начелница.

Бележи: Арк. Варађанин, перовођа.

Присутни су: Христина пл. Новићка подначелница, Софија Јевтићка, благајкиња, Катица пл. Новићка прегледачица и одборкиње: Катица Манојловићка, Јелисавета Трифковићка, Марија Ђ. Поповићка, Марија Плавшићка и Милица Аничкићка.

бр. 47. Чита се записник одборске седнице од 24. августа (5. септембра) о. г.

Одоставерава се.

бр. 48. Председница извештава, да јој је после последње седнице предала молбу досадања питомица задружна Зорка Томићева и моли, да јој се продужи припомоћ од месечних 5 ф. и за ову шк. 1891—2. г.

Уважава се молба и благајкиња се упућује, да и овој приправници и питомици издаје припомоћ од 5 фор. месечно и за ову трећу њену, а школ. 1891—2. г.

бр. 49. Председница извештава, да се и у Меленцима образовала слична овој добротворна задруга Српкиња, која је имала о Малој Госпојини о. год. своју прву конституишућу скупштину и она је том приликом брзојавно поздравила ту нову задругу у име овог друштва.

Узима се на знање.

бр. 50. Васа Димитријевић умировљени учитељ овдашњи подноси задрузи своје дело „Обред прастарих времена“, да га о своме трошку штампа и школ. деци о испитима поклања.

Вратити дело г. В. Димитријевићу и изјавити, да задруга мора сад да зида забавиште па нема трошка за овака подужећа.

бр. 51. Председница извештава, да су она, благајкиња, перовођа и прегледачица гђа Кат. пл. Новићка на позив општинских изасланика изишли на лице места и изабрали као најзгодније место за зидање забавишта у садашњој

школ. банти у св. николајевској порти, тако, да прочеће здања гледа у св. Николајевску цркву. Према томе, ваљало би сад издати каквом зидару, да састави план и прорачун за зидање, па да се то путем цркв. одбора пошаље епарх. школ. одбору на одобрење.

Узима се на одобравајуће знање овај извештај и има се поверити састав плана и прорачуна овдашњем зидару Лереру.

бр. 52. Перовођа извештава, да крајем ове 1891. год. истиче рок од 6 година, како је он примио на се издавање и уређивање задружног листа „Женски Свет“ и умољава одбор, да учини нужно наређење за даље изалажење тога листа, ако мисли, да га треба и даље издавати. Напомиње уједно, да је он на своју руку сазвао ових дана неколицину овдашње интелигенције (г. г. др. Милана Савићн, Јована Грчића, Благоја Бранчића, Александра Јорговића, Тихомира Остојића и Ивана М. Поповића), да се посаветује с њима о овом предмету и да овом одбору свој савет пружи у погледу даљег издавања овог листа и изјављује, да је то друштво пријатеља изрекло, да би ваљало лист да се издаје у будуће два пут месечно и да се попуни са забавним делом и прегледом књижевности наше и стране с препоруком, које би ваљало да читају и наше женскиње. Рад друштвени, да се у будуће не износи у листу детаљно, него у изводу и само оно, што је важније. Како је он као досадањи уредник листа оптерећен и сувише другим јавним и званичним пословима, те једва доспева, да уређује лист и један пут месечно, то је науман, да одустане сасвим од издавања листа, што је и том друштву пријатеља изјавио, у сљед чега се пријавио, да је вољан примити на себе уређивање, администрацију и експедицију листа г. Јован Грчић уз награду од 400 фор. било да се издаје лист је данут или двапут месечно. По ту награду би био г. Грчић и перовођа задружни. А ако би задруга примила на себе администрацију и експедицију листа, он се прима уредништва за награду од 250 фор. Према томе моли одбор, да се изјасни, шта мисли у том погледу наредити, и какав предлог, ако је нужно, главној скупштини поднети?

После кратког саветовања једногласно изјави одбор, да не жели у погледу листа, бар његовог спољњег одношаја, као: издавања, администрације и експедиције ништа мењати и

моли свога досадањег перовођу г. А. Варађанина, да прими он и даље под досадањим условима издавање листа, а што се тиче његове унутарње стране, оставља одбор г. А. Варађанину на његов ризико и расуђење, ако хоће нека издаје двапут, или једанпут, само да се цена у смислу скупштинског решења не може дизати више од 2 фор. годишње. Исто се тако остављају одрешене руке г. А. Варађанину и у погледу проширења листа на забавни књижевни део и према томе и прикупљање нових књижевних снага за то.

Бр. 53. Председница пита, е да ли је вољан одбор да приреди у корист забавишта једну забаву сад, или о месеојејима?

Решава се, да се приреди забава у корист забавишта одмах с почетком месеојеја

Бр. 54. Председница позива одбор, да одреди, колико ће дати ове зиме на одело сироте школ. деце, а колико опет сиротицама за Божићне благодане.

Одређује се 80 фор. на одело, а 80 ф. на сиротице.

Кикинђанака.

Записник VII. седнице управног одбора „В.-Кикиндске добротворне задруге Сракиња“, држане 22. новембра (4. дец.) 1890.

Председава: Нина Петровић, председница.
Бележи: Михаило Косић, тајник.

Присутни: Сида Пачу, потпред., Мара пл. Еремићка, благајкиња, Јелена Николићка рођ. Радловић, Јелена Николићка уч., Јелена Мајинска, Савета Јоановићка, Евђенија Баковљев и Јулијана Богдан.

Бр. 37. Тајник чита записник прошле седнице.

Одоставерава се без примедбе.

Бр. 38. Тајник подноси извештај, да је одбор, који је у прошлој седници био изабран ради одевања сиромашне срп. школ деце, потанко испитао стање оних сиротих ученика, које су г. г. учитељи и учитељице препоручиле, и да је само најсиромашније од тих оденуо. По што и црквена опћина даје годишње 200 ф. припомоћи на одело, то је позван и председник црквене општине, да присуствује приликом раздавања одела. Оденуто је 84 деце и на то је утрошено 315-93 ф. — Одбор се уверио, да има још деце, коју би требало оденути, те моли управни одбор да на ту цел још 35 фор. одреди.

Извештај се узима к знању; благајник се упућује, да своту од 315 ф. 93 н., поред рачуна исплати и у издатак стави; уједно се одбор за одевање опуномоћава, да може још на одевање 35 фор. потрошити.

Бр. 39. Председник јавља одбору, да јој је трговац Макс М. Краус и жена му послали добровољна прилога петнаест фор. у славу двадесетпетогодишњице венчања им. Тајник је у овдашњим листовима дародавцима захвалио.

Узимајући к пријатном знању, одбор изриче прилагачу г. Максу М. Краусу и госпођи захвалу, а благајник се упућује, да петнаест ф. стави у примак, у одељење „ванредни приход“.

Бр. 40. Председник и подпредседник јављају, да су месеца октобра били у свима женским разредима народне школе и надгледали ручни рад. Том приликом су приметили, да се све по наставном плану ради; но слободне су приметити, да би било нужно плетиво радити у свима разредима, јер иначе деца лако забораве овај рад.

Извештај овај узима се к знању, а школском одбору поднеће се у своје време предлог, да се плетиво у свима разредима ради.

Бр. 41. Председник пита, да ли ће управни одбор приредити ове године забаву у корист благајне своје?

После дужег саветовања решено је, да се приреди велики „концерат“, — ако добијемо „куријеску“ дворницу. Председник и потпредседник ће отићи председнику суда и замолити га за дворницу. За концерат имају се збринути: Председник, благајник, члан одбора Јулијана Богдан и тајник.

Бр. 42. Председник ставља до знања, да за огрев моле: Пела Милићева, Мара Молдованова, Савета Француска, Ана Косанчић, Даница Стражамештер и Лаура Поповића.

Свакој молитељи, овде наведеној, има благајник у име огрева издати по три фор. а. вр.

ЧИТУЉА.

Спиридон прозван Паја Веселиновић, падох вел. кикиндски, добричина, родољуб, примеран отац и муж, преминуо је 2. новембра о. г. у својој 56. години. Лака му земља била!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Зборник црквених духовних песама на Божић са тропарима Христових, Богородичних и заповедних светитељских празника. За ученике, свечаре и овакога. Српски у стихове сложио

Иван М. Поповић. У Н. Саду. Издање и штампа А. Пајевића, 1892. Цена 10 нов.

Збирка педагошких радова. Мита Нешковић, кр. жуп. школски надзорник у Беловару, (Хрватска), намеран је, да издаје своје важније педагошке списе у књигама под горњим насловом и већ је предао у штампу прву књигу од овог покушаја, која ће изнети његова три чланка: *I Змај Јован Јовановић као педагог. II О управи и надзору школском. III. Може ли школа бити без телесне казне?* која су награђена од „Матице Српске“ и штампана у „Летопису“, те позива на претплату. Књига ће изнети 10 штампаних табака на финој артији и формату „Новог Васпитача“, а коштаће 80 нов., а за Србију 2 дин. Ко скупи 8 претплатника добија једну књигу на дар. Књига ће се разаслати најдаље до нове године, а претплату ваља послати што пре на самог писца г. Миту Нешковића у Беловар.

„*Мирођија*“, тако се зове нов лист за забаву, шалу и поуку, који је почео у Вршцу уређивати г. Паја Ненадовић-Црњак уз сарадњу познатог сатиричара др. Казбулбуца. Излазиће најмање три пут месечно и стаје годишње 3 фор., за Србију 8 динара. До краја ове године 50 н. Претплата се шаље Косанићевој штампарији у Вршац.

Кукларство за школу и народ написала Милева Симићева, учитељица више девој. школе у Нов. Саду. Издање и штампа издавачке књиж. и шам. А. Пајевића, 1892. год. Одобрена за школе од срп. народ. школ. Савета.

ОДГОВОРИ.

Гђи Х. М. II. Приједор. Примили смо претплату од 2 фор. за Вас и за гђу М. Б. Самоуковића из Сарајева и хвала вам! Послату пак песму не можемо штампати, јер се тиче особе, која у Српству и у свету није ничим чувена постала.

Гђи Д. у В. К. Први ваш покушај није таки, да треба да угледа света. Молимо, да покушате и даље, можда ће други боље испасти; од идуће године отварамо и тако лист за забавни део. Поздрав!

Гђи Нади, Вукосав. Кад се друштво једно хвали, онда се може то примити и од непознатих особа, — јер се претпоставља, да потиче са добре намере; али кад се куди и осуђује са нерада и немара, треба уредништво дотичног листа да зна, од кога долазе такве осуде, јер уредништво не може на своју одговорност примати у лист оно, што не зна и не познаје, а осуда није ником мила, те може друштву нанети штете; може се, раздор изродити; а то без нужде не ћемо да потпомажемо. То је разлог, што смо „Сидин“ допис забацили.

Јавна захвала.

Ево не прође ни година дана, како имамо своју добротворну задругу женскиња у Меленцима, чији су закони тек пре два месеца потврђени од високог кр. уг. министарства, а овд. сиротиња већ осети, шта вреди овакова задруга. Највећи доказ томе је радост, која се могла читати са веселих лица оне дечице, коју је сл.

задруга пре неколико дана одела. Сви, који видеше овај мио приказ, од срца се зарадоваше и пожелеше сл. задрузи сваку срећу и напредак. Не могу пропустити, а да се у име оне дечице не захвалим сл. задрузи на племенитом делу и да јој не пожелим напретка у свима њеним предузећима!

Д. Брадваровићева,
учитељица.

ПОЗИВ НА ПРЕТЛАТУ.

Ево нам је последњи број од ове године и с идућим бројем отпочињемо VII. нову годину за коју отварамо овим претплату.

Били смо намерни, да од идуће године издајемо лист по двапут месечно, поглавито с тога, што смо по жељи многих наших претплатника хтели да заведемо у лист и забавну поуку, која захтева више простора; ал смо одустали од намере, јер су нас пријатељи са више страна уверавали, да ће у том случају због веће цене, која би с тим наступила, број претплатника попустити. Но да би пак задовољили многе своје претплатнице, а да се ни цена не повишује за ове и тако оскудне године, решили смо се, да издајемо лист као и до сад само једанпут месечно, ал да у сваком броју на последњих 4—5 страна доносимо и забавну поуку. Да не би пак с тога био ускраћен онај чисто поучан део, намерни смо, да у будуће доносимо „Рад добротворних задруга Српкиња“ само у изводу, тек оно, што је важније, а да не штампамо, као до сад, читаве записнике, јер тамо има много што није од важности. На тај начин остаће нам у листу више места за ову забавну врсту рада, поред које ћемо доносити по нешто и из књижевности, бар оно, што се више тиче женскиња.

За овај део рада добили смо стручно и опробано лице, које ће, надамо се, потпуно задовољити наше читалице.

Ако нам се овим покаже бољи одзив, ми ћемо можда покушати у доидућој години да остваримо намеру нашу и да лист у двапут месечно издајемо.

Цена листу остаје за сад иста од 1 фор. годишње за Аустро-Угарску или 2½ динара за Србију. Друге стране државе са 20 нов. или по франка више. Новци се шаљу у напред за целу годину на уредништво овог листа у плаћеном писму или поштанском упутницом. Скупљачима и књижарима дајемо 10% попусине за труд или сваки 10. примерак бесплатно.

Врло се лепо захваљујемо овом приликом свима досадањим скупљачима и скупљачицама и молимо их, да нам ни у будуће не одреку ту љубав.

Тако исто се топло захваљујемо и нашим сарадницима и сарадницама и молимо и њих, да нас не забораве ни у будуће.

И у нас се већ женско питање све више истиче на површину; о њему почињу данас да размишљају не само родитељи, него и општине, сабори и штампа, па за то је пужда и потреба, да се одржи и у нас бар један овакав лист, који је посвећен интересима и питањима женске друштвене половине, а на томе треба да раде поглавито женскиње, јер данас се не поклањају добра (врлипе) него прибављају. За наше тешке дане упућене су патриотизмом и Српкиње да раде не само на свом полном унапређењу него и на бољој срећи и лепшој будућности самога народа; па како ми имамо тврдо уверење у добру вољу и велико родољубље наших Српкиња: то се надамо, да ће вољно и с пуним пожртвовањем упрегнути своје силе, да се одржи и подигне овај једини женски лист с ове стране, кога су основале и у вис дикле саме Српкиње.

У то име очекујемо обилну потпору наших свагда дичних Српкиња.

Нови Сад, 1. децембра 1891.

Уредништво.

Штампарија др. Павловића и Јоцића у Новом Саду.

Овај се број због болести уреднице мало одоцнио.

